TÜTÖS

TÜRKİYE TEKNİK ÖĞRETMENLER SENDİKASI YAYIN ORGANIDIR

EKİM 1970

YIL : 4 — SAYI : 43

genç fikirli demek, gerçek fikirli demektir. ATATÜRK

8. Milli Eğitim Şûra'sının Toplantısı Bitti

"Eğitim sisteminde ıslahat zaruri olmuştur"

8. Milli Eğitim Şûrasına katılan Komisyon çalışmalarından bir görünüş.

8. Milli Eğitim Şûrası 28 Eylül 1970 Pazartesi günü saat 9.30'da, Milli Eğitim Bakanlığı salonunda toplanmış ve çalışmalarına başlamıştır. 8. Milli Eğitim Şûrasının çalışmaları 6 gün devam etmiştir.

Şûranın açış konuşmasını Başbakan Süleyman Demirel yapmıştır. Başbakan Süleyman Demirel bu konuşmasında şunları söylemiştir: "Eğitim sistemimizde toplumumuzun gelişen duruma ve bu durumun icabettirdiği ihtiyaçlara göre bir ıslâhat yapmak gereklidir. Eğitim her alanında ıslâhat zarurî hale gelmiştir. Eğitimin memleketin tüm meseleleri içindeki yeri ve diğer meselelerle irtibatları iyi tesis edilmelidir. Eğitim sistemimizin çok kusurları söylenmiştir. Kusur söylemek yeterli değildir. Milli Eğitim Şûrasından sadece meselelerin teşhisi değil çarelerini de istiyoruz. Siyasî iktidarlar memleketin her derdinin çaresini çantalarında taşıyarak iktidara gelmezler. Türkiye'deki gayrisiyasî kuruluşlar mutlâk manada memleketin meselelerine sahip çıkmalıdırlar. Sebep ve netice bağları iyi kurulmuş bir takım tedbirleri daima ellerinde bulundurmalıdırlar." Başbakan Süleyman Demirel'in konuşmasından sonra Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Orhan Oğuz söz almış ve özetle şunları söylemiştir: "Daha önce toplanan Millî Eğitim Şûralarında toplantıların fazla aralıklı ve kalabalık olması, üyelerin her sefer değişmesi, çok sayıda konunun birkaç güne sıkıştırılması verimli çalışmalar yapmak imkânını ortadan kaldırmış ve bu nedenle durumun düzeltilmesi karara bağlanmıştır. Dengeli bir temsile göre sınırlı sayıda üyelerden kurulacak şûralarda, eğitim sorunlarını, Milli Eğitim Bakanlığının merkez teşkilâtı dışındaki eğitim, bilim ve kültür kuruluşlarının yetkilileriyle tartışmanın zaruret ve faydasına inandığımız için Milli Eğitim Şûrasını kanunla yeniden teşkilâtlandırmayı uygun gördük. Öncelikle ele aldığımız ORTAÖĞRETİM SİSTEMİNİN KURULUŞU İLE YÜKSEK ÖĞRETİME GEÇİŞİN YENİDEN DÜZENLENMESİ konusu, bu şûraya katılan bütün kurumlarla işbirliği esasına göre geliştirilmiştir. Bugün toplumun ve ekonominin ihtiyaçlarına uygun amaçlara yönelmiş bir eğitim sistemini kurmak mecburiyetini her zamandan daha çok hissediyoruz. Çünkü uygulamakta olduğumuz sistem, fertlerin istidat ve kabiliyetlerini dikkate almadan, daha çok üniversitelilerin önüne öğrenci yığan bir biçimde çalışmaktadır. Halbuki Türkiye'de fertlerin eğitim isteklerine ve toplumun ihtiyaçlarına cevap veren bir sistemin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu itibarla eğitimi sistemimizi fertlerin istidat ve kabiliyetleri istikametinde yetişmelerine imkân verecek şekilde yeniden düzenlemek gerekmektedir. Bütün yurttaşlara mecburî temel eğitimi verdikten sonra ekonomik gelişmenin gerektirdiği insangücünü yetiştirmek zorundayız. Saat 12.00'de toplantıya ara verilmiş ve üyeler toplu olarak Anıtkabire giderek Atatürk'ün manevî huzurunda saygı duruşunda bulunmuşlardır. Şûra çalışmalarına aynı gün öğleden sonra saat 14.00'de devam etmiştir. Öğleden sonra Devlet Plânlama Teşki-

(Devamı Sayfa 3'de)

Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Orhan Oğuz Şûra'da konuşma yaparken.

Şûra'nın aldığı önemli kararlar

1. Millî Eğitimin amaçlarını gerçekleştirmekle görevli Türk eğitim sistemi diğerine dayalı 3 öğretim derecesinden oluşur;

a) İlköğretim,
b) Ortaöğretim,
c) Yüksek öğretim.

2. Her okul bu öğretim derecelerinden birine uygun olarak yatay ve dikey geçiş yolları belirtilmek suretiyle mutlâka öğretim sisteminin bütünlüğü içinde açılır.

3. Hangi sosyal ve ekonomik çevreden olursa olsun, ilkokulu bitiren her istekli öğrenci ortaöğretime girmek, genel, mesleki ve teknik her türlü ortaöğretim imkânlarından ilgi istidat ve kaabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir.

(Devamı Sayfa 4'de)

başyazı

Eğitim Şûrası ne getiriyor?

Gültekin KURDOĞLU
TÜTÖS Genel Sekreteri

1962 yılında yapılan "yedinci" toplantıdan bu güne değin geçen sekiz yıllık uzun süreden sonra, "sekizinci" kez toplanan Millî Eğitim Şûrası 28 Eylül 3 Ekim 1970 günleri arasında gündeminde ki maddeleri görüşerek çalışmalarını bitirdi. Şûra'nın gündemi "orta öğretim sistemimizin kuruluşunu ve yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesi" olarak saptandığından, getirilen konu ile ilgili görüşler eleştirilmiş ve gerekli kararlar alınmıştır. Bu kez 1261 sayılı yasaya göre toplanan ve üye sayısı ile kuruluş biçimi değişik olan Sekizinci Millî Eğitim Şûrasını, bundan böyle her yıl diğerlerinin izliyeceği ilgililerce belirtilmiş bulunmaktadır. 38 tabii üye, 73 seçimle gelen üye, 15 davetli üye olmak üzere 126 üyeden meydana gelen Sekizinci Şûra'ya TÜTÖS davetli üye olarak katılmıştır.

Bilindiği gibi bu güne değin yapılagelen uygulamada orta dereceli mesleki ve teknik öğretim okulları, üniversiteye geçişte, adeta Millî Eğitimdeki sistemin dışında tutulmuştu. Orta öğretimde, üniversiteye hazırlayan dersler yalnız lisede okutulan dersler olarak kabul edilmiş, bu nedenle mesleki ve teknik öğretim görenlerden üniversiteye girmek isteyenlerin lise diploması almaları gerekli görülmüştür. Bu koşullarda mesleki ve teknik öğretim görenlerden yüksek öğretim yapma olanağının çok az oluşu, birinci sorun olarak ortaya çıkmıştır. Birinci kadar ve belki daha önemli bir sorun da bu okulları bitiren çoğunluğun meslekleri ile ilgili sahalarda iş bulamayarak çalışamamış olma-

(Devamı Sayfa 3'de)

Özel yüksek okullar Anayasaya aykırı

"DÜNYADA EŞİNE RASTLANMAYAN TÜRKİYE'DEKİ ÖZEL YÜKSEK OKULLARIN ANAYASAYA AYKIRI OLDUKLARI GÖRÜŞÜNDE ÜNİVERSİTELERİMİZ DE BİRLEŞTİLER."

Özel yüksek okulların durumu uzun süreden beri bir tartışma konusu olmakta devam ediyor. Son yıllarda bakkal dükkânı gibi özel yüksek okul açıldığı bir gerçektir. Özel yüksek okulların aracılığıyle Türkiye'de yüksek öğrenim bir ticaret metaı haline getirilmiştir. Mimarlar odası bundan bir süre önce Özel Mimarlık Yüksek Okulunu bitirip diploma almış gençleri Odaya kaydetmemişti. Öğrenimin yeterli bulunmaması bir yana, Özel Yüksek Okulların Anayasaya aykırı kuruluşlar olduğu iddia edilmekteydi. Mimarlar Odasının Özel Yüksek Mimarlık Okulunu bitirmiş gençlerin kayıtlarını yapmaması Danıştayda bir dava konusu olmuştu. Mimarlar Odasının avukatları Danıştay'daki savunmalarında 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun Anayasaya aykırılığını ileri sürmüşlerdi. Danıştay bu iddianın yerinde olabileceği kanısına varmış ve konu Anayasa Mahkemesine intikal etmişti.

Uzun süreden beri Özel Yüksek Okulların Anayasaya aykırı olarak kurulup kurulmadığını inceleyen Anayasa Mahkemesi Raportörleri, sonunda, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa dayanılarak kurulan özel yüksek okulların Anayasaya aykırı kuruluşlar olduğu sonucuna varmışlardır. Yapılan araştırmalar yabancı ülkelerde özel okulların bale, müzik, resim gibi sanat dalları içinde kaldığını, mühendislik, mimarlık ve eczacılık gibi bilimsel öğrenim dallarında özel yüksek okullar bulunmadığını göstermiş bulunmaktadır. Üniversitelerimizin bu konuda görüşlerini almak zorunluğunu duyan Anayasa Mahkemesi, gelen cevaplarda, özel yüksek okulların Anayasaya aykırı kuruluşlar oldukları görüşünde birleşildiğine tanık olmuştur. Yurt içinde ve dışında yapılan uzun ve dikkatli araştırmalar sonunda 625 sayı Özel Öğretim Kurumları Kanununun özel yüksek okulların kuruluşuna imkân veren maddesinin Anayasaya aykırı olduğu anlaşılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının şimdiden özel yüksek okullar konusunda bir çıkış yolu bulması gerekmektedir.

IŞIN

DOĞRU SÖZ...

Millî Eğitim Bakanı Prof. Orhan Oğuz, İlköğretim Haftası nedeniyle yayınladığı bildiride, "Her şeyi bilen insan yetiştirmek hedefinde uzaklaşmak zorundayız." demiş.

Etrafındaki her şeyi bilen (!) insanları gördükten sonra, Sayın Bakan'ın bu sözlerine hak vermemek elde değil doğrusu..

G. K.

GÖRÜŞLER

Millî Eğitimde reform

Suat Dursun ÖZDÖL

Son günlerde Milli Eğitim Bakanlığında ülkemizin içinde bulunduğu bozuk eğitim düzenini değiştirmek amacıyla çalışmalar yapılmaktadır.

Bu nedenle üniversitelerimize ve hayata insan gücü yetiştiren Orta Öğretim sisteminde değişiklik yapılması düşündürülerek, Eylül ayı sonlarında toplanacak olan Şûra'ya sunulmak üzere bir reform taslağı hazırlanmıştır.

Hazırlanan tasarıda; Sayın Bakan Prof. Orhan Oğuz'un çeşitli bölgelerde eğitimci kişilerle yaptığı toplantılardan ve basın aracılığı ile edinilen bilgilerden öğrenildiğine göre, tasarı üç temel nitelik getirmektedir.

1 — Bütün yurttaşlara temel eğitimin verilmesi,

2 — Ekonomik gelişmenin ihtiyacı olan insan gücünün yetiştirilmesi,

3 — İnsanların kabiliyetleri ve istidatları yönünde öğrenim görmesi,

Tasarının hedefleri belirli olduşuna göre, uygulama alanında bir takım güçlükler meydana getirecektir.

Şöyleki; eğitimi ilk okuldan üniversiteye değin bir bütün olarak görmeliyiz. Ayrıca ilk, orta ve ülversite öğrenimi arasında tam bir işbirliği bugüne değin sağlanamamıştır.

Millî Eğitimimizin temel dayanağı olan ilk öğrenim sorunları bir çözüme bağlanamamıştır. Örneğin, bugün bir çok köylerimiz okulsuz durumda, bazı köylerimize bir öğretmen üç ve dört sınıfı yalnız yürütmektedir. Okullarımızın eğitim olanaklarının farklı olması öğrencinin nesnel olarak öğrenim görmesini engellemekte ve başarısını etkilemektedir.

(Devamı Sayfa 3'de)

EPİKTETOS'UN KANDİLİ

Epiktetos Milâdî I. Yüzyılda Hiyerapolis'te yaşamış bir bilgedir. Özgürlüğü savunduğu için uzun yaşantısı çilelerle doludur. Gecelerini ışıtan ve ikibin yılın ötesinde hâlâ sönmeyen kandilini yazımızın başlığına sembol olarak koyduk.

Görüntüler yeterince net değilse, kusuru ışıkta değil karanlıkta aramalıdır.

Kemal DİNCEL

Bir Olayın Düşündürdükleri

Bugün sizlere tevekkül, kısmet, sabır, selâmet temaları üzerinde, Doğu mistisizmi ile ilgili, bir sohbet yazısı sunacaktık. Fakat araya karışan bazı olaylar sebebi ile konuyu değiştirmek gereğini duyduk.

Bilindiği gibi, VIII. M. E. Şûrası çalışmaları tamamlandı. Bakanlık örgütünce önceden hazırlanan ve orta öğretim kurumlarını kapsamına alan hususlar hemen tümüyle onaylandı. Esasen aksi de beklenemezdi. Şûranın büyük çoğunluğu Bakanlık merkez örgütü yetkilileri ile, aynı kademelerin seçtiği üyelerden oluşmuştu. Sözün kısası helvayı yapan da, beğenen de aynı kişilerdi.

Bu arada yıllardır öğretim kurumlarını bilimsel verilerden çok, siyasal iktidarların paralelinde bir yaz - boz tahtasına döndüren tutumun eleştirilmemesi, temel eğitim sorunlarını etkileyen sosyal ve ekonomik nedenlere değinilmemesi için gerekli tedbirler de alınmıştı. TÖS ve İLKSEN gibi devrimci kuruluşların reddamu oyunda olumsuz bir etki yaratacağından, yüzbinden fazla öğretmeni temsil eden bir iki kuruluşa da birer kişilik temsil yetkisi verilerek "dikensiz gül bahçesi" sağlandı. Fakat TÖS ve İLSEN'in temel prensipler yönünden şûraya katılmayı reddetmeleri ortalığı daha da şenlendirdi.

Böylece VI. ve VII. M. E. Şûralarında alınan ve Türk eğitim sistemine hiçbir yenilik getirmediği bizzat ilgili Bakan tarafından açıklanan yüzeysel kararlar, azıcık değiştirilerek yeniden eylem alanına konuldu.

Sanayi aşamasını gerçekleştirememiş bir ülkede, dışa bağlı ve ithalâta dayalı bir takım montaj tesislerine ve gelecekte Ortak Pazar ülkelerine kalifiye teknik eleman yetiştirme çabası, bir üretim ve teknik öğretim edebiyatıyla yeniden alkış topladı.

Bir yandan (teknoloji) denilirken, öbür yandan çığ gibi çoğalan ve toplumun derinliklerine kök salan imam - hatip okulları arasındaki çelişki ise, hiç değinen olmadığından, arada kaynayıp gitti.

Eğitimin temeli HÜMANİZM anlayışından ise hemen hiç söz eden olmadı.

Toptancı yargılar genellikle hoş karşılanmaz. VIII. Eğitim Şûrasında sınıf geçme yerine ders geçme, yüksek öğretim kapılarına fazla yığılmaları önleme, öğrencileri yeteneklerine göre yönlendirme gibi bazı olumlu kararların alınması bu yargımızı değiştiremez. Zira, eğitimde esas olan, o memleketin sosyal ve ekonomik yapısını etkileyecek, çağın koşullarına uygun ileri aşamalara ulaştıracak temel ilkelerin öncelikle yerine oturtulmasıdır. Bu gerçekleşmedikçe program ve yönetmeliklerde yapılacak parça bölük değişmeler sonucu fazla etkilemez. Nitekim uzun bir geçmişi olan bozuk eğitim düzenimiz bu iddianın en belirgin kanıtıdır. Hele bu çelişkileri her fırsatta bir REFORM olarak nitelemek ise daha da tutarsızdır. Reform bir yamalık değil, bir köklü dönüşümdür. Son yıllarda eğitimde o kadar çok reform (!) yapıldı ki, sonunda bir reform enflasyonu doğmasından tasalanır olduk.

Velhâsılı kelâm VIII. M. E. Şûrasında (Amerika bir kere daha keşfedildi), Türk eğitim sisteminde bir reform (!) daha gerçekleştirildi.

Şimdi gelelim esas konumuza: TÜTÖS'ün Ana Tüzüğünün hazırlanmasında, kuruluşunda ve geliştirilmesinde karınca kararınca payı bulunan bir kişi olarak, son zamanlarda TÜTÖS çevresinde gelişen bazı olaylar karşısındaki tutum ve davranışları da eleştirmeğe hak kazandığımızı sanırız.

Bilindiği gibi, TÜTÖS'ün VIII. M. E. Şûrasına bir delege vermesi başlangıçta kurdurulan ve temsil yeteneği çok zayıf olan bir sendikanın teknik öğretimi temsil etmesi öngörülmüştü. Yetkililerin bu tutumu karşısında yapılacak iş, bir bildiri ile teknik öğretmenleri ve kamu oyunu aydınlatmak, şûranın ön hazırlığındaki tutarsızlığı belirtmek ve kararların tarihi sorumluluğuna katılmamak olmalıydı. Ancak, TÜTÖS Yürütme Kurulu, kişisel uyarılarımıza rağmen, yetkililer nezdinde ısrarlı müracaatları ile bir üyelik koparma çabasına girişmiştir. Sonunda bir atıfet gibi verilen üyelik karşılığı olarak, şûrada yapılan tılımlı bir konuşma ile kefaretini ödemiştir.

Dört yılı aşkın bir geçmişte temel prensiplerinden sapmamaya çalışan TÜTÖS'ün bu davranışını yadırgadık. Türk eğitimi ve dolayısı ile teknik öğretimi bir "Olmak ya da olmamak" dâvası içindedir. Hiçbir yarar sağlamıyacak küçük tavizlerin bu oluşumu ters yönde etkileyeceği unutulmamalıdır.

Yalın gerçekleri söylemek bir ödev ve haktır. Son yıllarda TÜTÖS'ün yönteminde bazı tutucu güçlerin etkin olduklarını görmekteyiz. Her ilerici davranışın başka örgütlerin dümen suyuna girmek gibi nitelenmesi "Demoklesin Kılıcı" na dönmüştür. T.Ö.D.M. Federasyonunca düzenlenen büyük öğretmen yürüyüşüne katılmama, son öğretmen boykotunun dışında kalma eğilimleri bu tutucu güçlerin etkisi sonucudur. Özellikle son olaydaki TÜTÖS'ün müstereddit tutumu karşısında taşradaki üyeler, yöneticilerini aşan bir dinamizm ve inanç örneği vermişlerdir.

Her vesile ile belirttiğimiz gibi, geri bırakılmış ülkelerde toplumsal kuruluşların asıl görevi, bir tatlı su balığının cici direnişiyle üyelerine geçici çıkarlar koparmak değil, Anayasa'nın tanıdığı olanaklar için temel yurt sorunlarının çözümüne katkıda bulunmaktır. Diğer sorunlar zaten bu amaç içinde yatar. Teknik Öğretmenleri, diğer öğretmen grupları dışında ayrı bir klik durumuna getirme çabalarındaki bölücülüğü ve taassubu anlamak mümkün değildir.

TÜTÖS, bütün olumsuz etkilere rağmen, bu temel ilkeye bağlı kalacaktır. Dileğimiz, ilk Genel Kurul toplantısında durumun tartışılıp, daha ayrıntılı ve aydınlık bir şekle bağlanmasına kadar, zaman zaman da olsa tutuculara kıl payı taviz verilmemesidir.

GÖRÜŞLER

(Baştarafı Sayfa I'de)

Bu durum Anayasanın fırsat eğitliğini yok etmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığının sorunlarına eğilmesi olumlu sayılmakla beraber, ilk öğrenim sisteminde değişiklik yapmadan Orta öğretim reforma gitmesi dayanışma yönünde sakıncalar meydana getirecektir.

Bugün Orta eğitim sisteminin yükünü Klâsik liseler taşımaktadır. Bu oran 1965 - 1968 yılı arasında liselerde % 43'den, % 62 yükselirken Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumlarında % 18'den, %13'e düşmüştür. Hatta Kız Sanat Enstitüsülerinde bu oran % 7den, % 3'e bir gerileme göstermiştir. (1)

Yukarda belirtildiği gibi Klâsik Lise öğrenimine yurtdaşların yönelmesi, bu kurumun Üniversitelere öğrenci hazırlanmasındandır. Toplum psikolojisi olarak her anne, baba çoğunun yüksek öğrenim görmesini arzulaması sonucu, üniversiteler önünde yığınlar meydana getirmekte ve her yıl binlerce insan gücü sokağa atılmaktadır. İlgililer defalarca Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumlarına önem verileceğini, plânlamanın öngördüğü hedeflere yöneliceğini belirttikleri halde bu bu kurumlarımızda her geçen gün gerileme olmakta öğrenci bulamamak gibi bir gerçekle karşı karşıya kalınmaktadır.

Teknik öğrenim kurumlarının bugünkü amacı; ticarî, sanayî ve ekonomik hayatta müstahsil yetiştiren kurumlar olarak saptanmıştır.

Mezunlarının ekonomik hayatta iş bulamamak gibi güçlükleri karşılaştığı, Yüksek öğrenim okulları ise, yok denecek kadar azdır. Bilhassa kendi sahaları olan Teknisyen okullarına lise mezunları sınavsız girebilmekte, Enstitü mezunları gibi, türlü güçlüklerle karşılaşmamaktadırlar.

Örneğin, ağaç işleri bölümünden mezun olan bir öğrencinin duvarcılık ve sıvacılık gibi derslerden sınava girmesi v.s.

Ülkemizin çağdaş teknolojiye uygun bir kalkınma yapabilmesi için plânlamanın öngördüğü gibi bütün sanat enstitüsülerinin teknisyen okulları haline getirilerek hem ekonominin ihtiyacı olan kalifiye eleman yetiştirilmesi yönüne gidilmeli hem de istidatlı öğrencilerin yüksek öğrenim görmesi sağlanılmalıdır.

Gelişmiş ülkelerde öğrencilerin mesleğe yönetme şekli, İlk ve Orta okullarda uygulanan çeşitli testlerle istidatlı sahalara, yöneltilerek, tesadüflerin yetiştirdiği insandan çok, araştırıcı ve bilimsel çalışmalar yapan eleman yetiştirme yönüne gitmişlerdir. Hazırlanan tasarıda bu yünde çalışmalar yapıldığı memnuniyet vericidir. Ancak, uygulama alanında tasarlanan kıstasların yeterli olacağı şüphelidir.

Şöyleki; İlk okulda öğretmen ve müdür tarafından çocuk için tutulan şahsî dosya hangi kıstaslara göre yapılacaktır?

Bu uygulamayı yapacak müdür ve öğretmenlerin kuvvetli psikolojik ve pedegojik yeteneğe sahip olmaları gereklidir.

Orta okullarda uygulanması düşünülen seçmeli dersler çocuğun meslek seçimi için bir ölçü olmıyacağı gibi, okullarımızda bulunan ders araçlarının yetersizliği ve yokluğu yöneticileri çeşitli güçlüklerle karşılaştıracaktır.

Ortaokuldan sonra ortak sınıfa gelen öğrenci şahsî dosyasiyle, iki dönemde almış olduğu notlar öğretmenler kurulunda değerlendirilerek, mesleğe yönetme işleminin yapılması çocuğun kabiliyet ve istidadını ölçmeğe yeteceği şüphelidir?

Yöneltme işlemi gelişmiş ülkelerde uygulandığı gibi öğrencinin ilk, orta ve ortak sınıfların belirli devrelerde, zekâ, istidat, mekanik ve sosyal bilgiler gibi testlerin uygulanması ile mesleğe yöneltme sağlanırsa, nesnel bir değerlendirme yapılacağı kanısındayız.

Sonuç olarak belirtmek isteriz ki, Millî Eğitim Bakanlığı ülkemizin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasını etkiliyecek yönde çaba göstermesi olumlu olduğu gibi, çalışmaların ve uygulamanın bilimsel olması dileğimizdir.

Sekizinci Milli Eğitim Şûrasının hazırlanan tasarıyı bilimsel olarak inleyeceğine ve Ulusumuza ışık tutacağına inanıyoruz.

(1) Milliyet Gazetesi, Milli Eğitim Bakanının açıklaması.

Eğitim Sistemi

(Baştarafı Sayfa I'de)

lâtı Sosyal Plânlama Dairesi Başkanı Doç. Dr. Nevzat Yalçıntaş, Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Sanat Mektepleri Mezunları Cemiyeti Başkanı Kaya Özdemir, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Öğretmeni Abdullah Nişancı, TÜTÖS Genel Başkanı Mehmet Emin Zorkun, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Halil Kaya söz alarak Şûraya sunulan rapora ilişkin görüşlerini açıklamışlardır. Şûranın 29 Eylül 1970 Salı günü yapılan çalışmalarında önce Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun bildirisi okunmuş daha sonra Milliyetçi Öğretmen Dernekleri Federasyonu Genel Başkanı Selâhattin arıkan, Prof. Dr. Vehbi Eralp, Kemal Botsalı, Prof. Dr. Turhan Oğuzkan, Prof. Dr. Kemâl Karhan, Doç. Dr. Selâhattin Ertürk, Doç. Dr Şefik Uysal, Prof. Dr. Nasuhoğlu ve Prof Dr. Kemâl Özinönü söz almışlardır. Muhteva bakımından günün en önemli konuşmasını Prof. Dr. Vehbi Eralp yapmıştır. Eralp konuşmasında "Ansiklopedizmin takrir ve ezbere dayanan bir eğitim sistemi olduğunu, ansiklopedizmin çok konuşan geveze ve bürokrat insan yetiştirdiğini, öğrencileri bilgi hamalı yapmamak ve ilkokul mezunlarına meslek edinme yollarını açık tutmak gerektiğini" belirtmiştir.

30 Eylül ve 1-2 Ekim günlerinde komisyon çalışmaları yapılmıştır. 3 Ekim 1970 Cumartesi günü yapılan son Genel Kurul toplantısında Komisyonların hazırlamış oldukları raporlar görüşülerek kabul edilmiştir.

BAŞYAZI

artışlar olmuş, ve liseler çift öğretim yapmak kalmıştır. Bu durum eğitimde fırsat eşitliği ve demokratikleştirilme ilkeleri ile zıt ve çelişik bir şekil almıştır.

Öğretmen örgütlerince beğenilmeyen bu günkü sistemin değiştirilmesi için yapılan bilimsel çalışmalar, verilen öneriler dolapların alamadığı kadar çoğalmış, gelin görün ki Milli Eğitim Bakanlığı uzun yıllar bozuk sistemin savunuculuğunu yapmış, statiklikten kendisini bir türlü kurtaramamıştır. Uygulanan bu sistemin bozukluğunu, ilerisi için sosyal sınıf çatışmalarına kadar yol açabilecek böylesi bir öğretimin değiştirilmesi gerektiğini anlayan Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi gibi kurumlar, yönetmeliklerinde yaptıkları değişiklikle giriş sınavlarına mesleki ve teknik öğretim görenlerin de girmesini sağlayarak "hodri meydan" demişlerdir. Dıştan gelen bu etkilerle geç de olsa gerçeği görebilen Bakanlık, "orta öğretim sistemimizin kuruluşu ve yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesi" konusunda, Sekizinci Milli Eğitim Şûrası'nın görüşlerini almış bulunmaktadır

Şûra kararları gereğince, eğitim sistemimizin yapısına yeni uygulamalar getirilmektedir. Mecburi görülen ilköğretim tahsilinden sonra orta öğretim iki devreye ayrılmakta, orta öğretimin birinci devresi olan ortaokulları bitirenler, ikinci devre başlangıcı olan "yöneltme sınıfına "alınmaktadırlar. Yöneltme sınıfı, genel, mesleki ve teknik orta öğretimin ikinci devresinin birinci sınıfıdır. Öğrenciler arasında farklarının giderilmesine çalışan yöneltme sınıfı bir rehberlik görevi yapacaktır. Öğrenciler yöneltme sınıfında istek, kaabiliyet ve başarı derecelerine göre iki yıl süreli "fen ve edebiyat" kollarına, iki süreli "İş kolları" liselerine, iki yıl süreli "meslek" liselerine, üç yıl süreli "öğretmen ve teknisyen" liselerine girebileceklerdir. Yüksek öğretnme hazırlayan çeşitli programlar, fen ve edebiyat kolunda, hem yüksek öğretimde hem de mesleğe hazırlayan çeşitli programlar teknisyen ve öğretmen liselerinde, yalnız mesleğe hazırlayan çeşitli proğlamlar iş kolları meslek liselerinde verilecektir. İkinci devre orta öğretimde, yüksek öğretime hazırlayan çeşitli proğramlar arasından sınıflara göre yatay ve dikey geçiş imkânları hazırlamakta, bu nedenle başarılması gereken farklı dersler açık olarak belirtilmektedir. Yüksek öğretime hazırlayan proglamlar ile hem yüksek öğretime hem de mesleğe hazırlayan programları bitirerek olgunluk diploması alanlara üniversite, akademi ve yüksek okullara girmek için aday hakkı tanınmış olacaktır. Yalnız mesleğe hazırlayan programlardan sonra yüksek öğretime geçiş, seçilecek programın çeşitli farklı derslerinden bitirme sınavlarının o programın uygulandığı bir okulda verilmesi ile mümkün olmaktadır.

Görüldüğü gibi Şûra'nın kararların uygulandığı takdirde orta derecell mesleki ve teknik öğretim görenlere, "yüksek öğretim" yapma olanağı eskisine göre artacak ve birinci sorunun çözümünde kolaylıklar sağlanmış olacaktır. İkinci sorun bu okulları bitiren çoğunluğun, meslekleri ile ilgili sahalarda iş bulamamalarıdır. Bu 8. Milli Eğitim Şûrası'nın çözebileceği sorun olmayıp, ekonomik ve sosyol bünyemizin içinde bulunduğu koşullarla ilgilidir. Örneğin uzun süredir Millet Meclisi Komisyonlarından bulunan, meslekî teknik öğretim görenleri yakından ilgilendiren "çıraklık - kalfalık - ustalık" kanunu tasarısı halen çıkarılmamıştır.

Eğitim ve öğretim sorunlarının, siyasal düzenin meydana getirdiği diğer yurt sorunlarından tamamen ayrı düşünülemiyeceği, ikisi arasında bağlar ve etkiler bulunduğu göz önüne alınırsa, Şûra kararlarının doğru çözüm yollarına götürülmesinde güçlüklerle karşılaşılabileceği düşünülebilir. Temel sorunlara eğilmeden yapılan çalışmalar daima yüzeyde kalır. Temel sağlam olmadığı için yüzeydeki görüntü yanıltıcı olur. Sonuç olarak, ilgililerin reform olarak nitelediği Şûra'dan geçirilen görüşlerin başarıya ulaşabilmesi, daha çok içinde bulunduğumuz sosyo - ekonomik sorunların çözümüne bağlı görünmektedir.

8. M. Eğitim Şûrasında TÜTÖS adına M. E. Zorkun bir konuşma yaptı:

«Eğitim Sisteminde Değişiklik Yapmak Yeterli Değildir...»

Sayın Başkan,

Sayın Üyeler,

8. Milli Eğitim Şûrası, uzun bir hazırlık döneminden sonra toplanmış bulunuyor. Ortaöğretim sisteminin kuruluşu ve yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesi gibi iki önemli konu 8. Milli Eğitim Şûrasında incelenecektir. Yapacağımız bu konuşma ile Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikasının, ortaöğretim sisteminin kuruluşu ve yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesine ilişkin görüş ve önerilerini açıklayacağız. Ancak Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikasının, ortaöğretim sisteminin kuruluşu ve yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesine ilişkin görüş ve önerilerini açıklamadan önce, sosyal ve ekonomik yapının eğitim yaşamamızda meydana getirmiş olduğu çıkmazlara ve düzensizliklere değineceğiz.

Bir ülkede eğitim sorunu, sosyal ve ekonomik yapıya bağlıdır. Eğitim sorununun, sosyal ve ekonomik yapıdan bağımsız olduğunu düşünmek hatalıdır. Eğitim sistemindeki bozuklukların kökenini, sosyal ve ekonomik yapıda aramak gerekir. Sosyal ve ekonomik yapıyı olduğu gibi bırakarak yalnız eğitim sisteminde değişiklikler yapmak yeterli değildir.

Türkiye'de, nüfusun 21 milyonu köylerde ve 11 milyonu da şehirlerde oturmaktadır. Köy nüfusunun toplam nüfusa oranı yüzde 66'dır. Köy ve şehir yerleşmeleri bakımından nüfusumuzda bir dengesizlik vardır. Bu dengesizlik eğitime olduğu gibi yansımaktadır. Köylerde oturanların yüzde 39'u, şehirlerde oturanların da yüzde 67'si okur - yazardır. Köylerde oturanlarla şehirlerde oturanların yaşamları arasında büyük farklar vardır. Köylerde, ilköğretim çağındaki çocukların sayısı 5 milyona yakındır. Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlanan istatistiklerden öğrendiğimize göre 1967 - 1968 öğretim yılında 2,5 milyon köy çocuğu ancak ilkokula devam edebilmiştir. Geriye kalan 2 milyonu aşkın köy çocuğu ilkokula gidebilmek olanağı bulamamıştır. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Bir defa Türkiye'nin 31 bin köyünde okul yoktur. Öğretmen sayısı ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. 14 bin ilkokul öğretmeni beş sınıfı bir arada okutmaktadır. Kadro açıkları hiçbir meslekî formasyonu olmayan 37 bin yardımcı öğretmenle kapatılmağa çalışılmaktadır. Köylerde yaşayanlar, okumanın kendi yaşam koşullarını, büyük ölçüde değiştirmediğini artık anlamışlardır. İlkokulu bitiren köy çocuklarına, yüksek öğrenime hazırlayan genel ortaoğretim yolu çok uzun gelmektedir. İmam - Hatip Okulları dışında, öğrenci hayata ve mesleğe hazırlayan bütün meslek okullarının kapıları bunlara kapatılmıştır. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânından alınmış bazı gerçekleri bu arada gözler önüne sermeği de yararlı bulmaktayım. Türkiye'deki okur - yazar oranı 1930 - 1965 döneminde yani 35 yılda yüzde 19'dan yüzde 48'e yükselerek ancak yüzde bir artış gösterebilmiştir. Bu artışın yıllık ortalaması binde 8'dir. Türkiye'de ilköğretim çağını geçirmiş olan ve okul dışında yaratılacak eğitim olanaklarından yararlandırılması gereken okur - yazar olmayan nüfus sayısı 1972 yılında 14 milyon ve 1977 yılında da 18 milyon olacaktır. Şehirlerdeki okulların çoğunda ikili ve hatta üçlü öğretim yapılmaktadır. Bu durum, öğretimde seviyenin düşmesine ve iyi yetiştirilemeyen öğrencilerin de daha ortaöğretimin ilk kademesinde okulu terk etmelerine ya da belge alarak elenmelerine yol açmaktadır. Türkiye'nin doğu illeri ekonomik bakımdan gelişememiştir. Hızla kalkındırılması gereken bu bölge her kademeden Devlet memurları ve düşündüklerini açıkça söylemekten başka hiçbir suçu olmayan çilekeş öğretmenler için sürgün yeri haline getirilmiştir. Türkiye'de, ortaöğretimin ikinci kademesinde öğrencilerin liseye ve çeşitli meslek okullarına dağılışı da dengesizdir. Bu, hemen belirtelim ki, ülkemizin sosyal ve ekonomik yapısıyla gelecekteki ihtiyaçlarına uygun düşmemektedir. Nüfusumuzun çoğunluğu tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Milli gelirde tarım ve hayvan ürünlerinin önemli bir yeri vardır. Buna rağmen ortaöğretim kademesinde bir meslek öğretimi olarak tarım ve hayvancılığa önem verilmemiştir. Meslek okulu niteliğinde çok sınırlı tutulması gereken İmam - Hatip Okulları yurdun her tarafına yayılmıştır. Diğer meslek okulları ortaokula dayandırıldığı halde İmam - Hatip okullarının ilkokula dayalı bırakılması bu okullara devam eden öğrenci sayısının alabildiğine artmasına sebep olmuştur. Yapılan araştırmalar, İmam Hatip Okullarına, kısa yoldan hayata atılmak düşüncesiyle köylü çocukların devam ettiklerini göstermiş bulunmaktadır. Türkiye'de eğitim sistemi ortaöğretimin ilk kademesinde yüksek öğretime kadar varlıklı olanlara öncelik veren bir işleyiş göstermektedir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında öngörülen parasız yatılı kapasitesi, ortaöğretim kademesinde toplam öğrenci sayısının ancak yüzde 4'ünü karşılayabilmektedir. Yetenekli fakir halk çocuklarına yeteri kadar burs ve parasız - yatılı olanağı sağlanamaması dengesizliği pekiştirmektedir.

Bugün yüksek öğrenim yapmak için üniversite, akademi ve yüksek okulların kapısına dayanan lise mezunlarının ancak yüzde 25'i buralara girebilmektedirler. Diğerleri özel yüksek okullara dağılmaktadırlar. Bu alandaki büyük kâr, bir kısım sermayenin özel yüksek okul kuruluşuna yatırılmasını hızlandırmıştır. Uzmanların yaptıkları hesaplar, artık birer ticarethane durumuna gelmiş olan özel yüksek okullarda yıllık cironun 250 milyon lirayı aştığını göstermektedir. Özel yüksek okulların açılışında, insangücü ihtiyaçları ve genel istihdam siyasetinin esasları da gözönünde bulundurulmamıştır. Devlet Plânlama Teşkilâtınca bu konuda hazırlanmış olan rapordan öğrendiğimize göre, özel yüksek okullarda kapasite artışları çok hızlı bir gelişme göstermiş, kalkınma plânının eğitim, insangücü ve istihdam siyasetini büyük ölçüde etkileyen bir seviyeye ulaşmıştır. 1964 - 1965 öğretim yılında, özel okullardaki öğrenci sayısı, yüksek öğretim toplam öğrenci sayısının yüzde 4,9'u iken 1969 - 1970 öğretim yılında bu oran yüzde 38,6'ya yükselmiştir. Özel yüksek okulların İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde plânlanmış oldukları kapasite artışı gerçekleştiği takdirde 1971 - 1972 öğretim yılında, bu okullardaki öğrenci sayısı 61 bine ulaşacaktır. Bütün bu sayısal açıklamalar, yakın bir gelecekte karşılaşacağımız tablonun keskin ve olumsuz hatlarına verdiği zarar büyüktür. Bir defa Devlet yüksek öğretim kurumları özel yüksek okulların öğretmen kaynağı haline getirilmiştir. Özel yüksek okulların sahip ve yöneticileri, öğretmen yetiştirmek için hiçbir yatırım ve harcama yapmamışlar, resmi öğretim kurumlarındaki öğretmenlerden yararlanmak yolunu seçmişlerdir. Özel yüksek okullarda ödenen yüksek ücret, öğretmenleri hem bağlı oldukları resmi öğretim kurumlarından soğutmakta ve hem de asıl görevlerini yan bir görev sayma eğilimlerini güçlendirmektedir.

Bütün bu açıklamalarımız, ortaöğretim ssiteminin kuruluşunda ve yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesinde okul kuruluş sistemini değiştirmekle yetinilmemesi gerektiğini göstermektedir. Çünkü, yalnız okul kuruluş sistemini değiştirmekle kişilere eğitimde fırsat eşitliği sağlanamaz. Gerçek anlamda, kişilere eğitimde fırsat eşitliği sağlanması, yatay geçişlere ve öğrencilerin yeteneklerine göre yönlendirilmesine imkân veren bir okul kuruluş sistemi yanında ilköğretim çağındaki okullaşma oranının yüzde 100'e yükseltilmesine, yeterli sayıda ve nitelikte öğretmen yetiştirilmesine, öğretmenin insanlık ve düşünce değerlerine saygı gösterilmesine, öğretmenlerin geçim sıkıntısından kurtarılmasına, fakir halk çocuklarına büyük ölçüde burs ve parasız - yatılı olanağı sağlanmasına, nihayet Devlet yüksek öğretim kurumlarında insangücü ihtiyaçlarına ve plân hedeflerine uygun kapasite artışının yaratılmasına bağlıdır.

Yeni okul kuruluş sisteminde ilköğretim kademesini 5 yıl süreli ilkokul, ortaöğretimin ilk kademesini 3 yıl süreli ortaokul, ikinci kademesini de 1 yıl süreli yönlendirme sınıfı ile yönlendirme sınıfına dayalı 2 - 3 yıl süreli akademik ve meslek liseleri oluşturmaktadır.

Bu sistemin esaslarını benimsiyoruz. Ancak okul kuruluş sistemi içinde kısa yollu meslekî ve teknik öğretim kurumlarına yer verilmemiş olmasını büyük bir eksiklik saymaktayız.

Anayasamızın 50. maddesinde "Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama Devletin başta gelen ödevlerindendir. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için mecburidir ve Devlet okullarında parasızdır.", İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 26. maddesinde de "Herkes öğrenim hakkına sahiptir. Öğrenim en az ilk ve ortaöğretim seviyesinde parasız yapılmalıdır. İlköğrenim mecburidir. Meslekî öğretim herkesin istifadesine açık tutulmalıdır. Yüksek öğretim, herkese kabiliyeti ve başarısı ölçüsünde açık olmalıdır" denilmektedir. Gerek Anayasamızın 50. ve gerekse İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 26. maddesinde ilköğretimin kız ve erkek herkes için mecburi ve Devlet okullarında parasız olduğu, meslekî öğretimin de herkesin istifadesine açık tutulması gerektiği belirtilmektedir. 8. Milli Eğitim Şûrasının incelemesine sunulan ortaöğretim kuruluş sisteminde, daha önce belirtilmiş olduğum gibi kısa yollu meslekî ve teknik öğretim kurumlarına yer verilmemiş, endüstriyel meslek öğretimiyle tarım öğretimi genel ortaöğretimin ilk kademesine dayandırılmıştır. İlköğrenimi tamamlayanların endüstriyel bir meslek edinmek başka bir deyişle vasıflı işçi seviyesinde meslekî formasyon kazanmak için genel ortaöğretimin ilk kademesinden sonra 3 yıl süreli meslekî öğrenime zorlanmasını Anayasamızın 50. ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin de 26. maddesiyle bağdaştıramamaktayız. Bu nedenle ilköğrenimi tamamlayanlardan vasıflı işçi seviyesinde meslekî formasyon kazanmak isteyenler için yeni okul kuruluş sistemi içinde yatay geçiş kanalları tıkalı olmayan kısa yollu meslekî ve teknik öğretim kurumlarına da yer verilmesini öneriyoruz.

İlkokuldan sonra ortaöğretimin ilk kademesine ve ortaöğretimin ilk kademesinden de ikinci kademesine geçişte eleme sınavlarına yer verilmeyişini olumlu karşılamakta ve desteklemekteyiz. Çünkü okul kuruluş sisteminde eleme sınavlarıyle gerçekleştirilecek bir seçme işleminin amaçlarından saptırılarak bir sosyal ayıklama aracı haline getirilebileceğinden çekinmekteyiz.

8. Milli Eğitim Şûrasının incelemesine sunulan yeni ortaöğretim sistemi, eksiklerin giderilmesi şartıyle sanayileşme sürecinde, yurdumuzun ihtisaslaşmış insan gücü ihtiyaçlarına da cevap verebilecek niteliktedir. Bu okul kuruluş sisteminde, öğrencilerin zihin ve beden gelişmesinin sağlanması, değişik sosyal sınıflardan gelen öğrenciler arasında yetişme farklarının azaltılması ve öğrencilerin doğal yeteneklerinin daha belirgin olarak ortaya çıkması için yöneltme sınıfı ile birlikte 9 yıllık bir öğretime yer verilmektedir. Bunun insancıl bir eğitim anlayışını yansıttığını ve az da olsa eğitimde kişileri fırsat eşitliğinin sağlanması yolunda atılmış ileri bir adım olduğunu özellikle belirtmek isteriz. Ortaokul yeni okul kuruluş sistemiyle ilkokulun bir uzantısı haline getirilmiştir. Yöneltme sınıf ile birlikte yüksek öğrenime, mesleğe ve hem yüksek öğrenime hem de mesleğe hazırlayan ikinci devre ortaöğretim kurumlarının ortaokula dayandırılması, yatay, geçiş kanalları açık tutulmak şartıyle kamu oyunda bazı sosyal sınıflara ait olduğu izlenimini bırakan yüksek öğretim kademesinin yolunu da halk çocuklarına açacaktır. Okul kuruluş sisteminin değiştirilmesi yanında başarıyı ölçme ve değerlendirme metotlarının da değiştirilmesini gerekli görmekteyiz. Çünkü başarıyı ölçme ve değerlendirme metotlarının yetersizliği nedeniyle ortaöğretimin ilk kademesinde öğrenciler okulu terk etmekte ya da 2 yıl üstüste sınıfta kalarak belge almaktadırlar. Böylece her yıl eğitim için yapılan harcamalar büyük ölçüde heder olup gitmektedir. Bu nedenle biz, ortaöğretimin her kademesinde sınıf geçme usûlünün kaldırılarak yerine ders geçme usûlünün konulmasını ve kredi sistemine göre okul bitirmenin kabul edilmesini istemekteyiz.

Teknik ve ekonomik gelişmeler genç kuşakların daha iyi eğitilmesini, genç kuşaklara daha fazla ve daha yüksek seviyede bilgi verilmesini gerektirmektedir. Teknik ve ekonomik gelişmeler genç kuşaklara bilgi edinme metotlarının ve iyi düşünme yollarının öğretilmesini de zorunlu kılmaktadır. Bir toplumun gelişmesi doğrudan doğruya genç kuşakların daha iyi eğitilmesine, genç kuşaklara yüksek seviyede bilgi verilmesine, bilgi edinme metotlarının ve iyi düşünme yollarının öğretilmesine bağlıdır. Bugün eğitim plânlaması, herkesi daha yüksek seviyede bir öğrenimden geçirmek amacına yönelmiştir. Bir ülkede teknik ve ekonomik gelişmenin hızlandırılması, halk yığınları içinde gizli kalmış yeteneklerin harekete geçirilmesini gerektirmektedir. Halk yığınları içinde gizli kalmış yetenekleri harekete geçirmek maksadıyle yapılan uzun vâdeli eğitim harcamaları ekonomik yatırımlar olarak değerlendirilmektedir. Bunun en önemli nedeni, bilimsel bir buluşun üretim sürecinde hemen pratik uygulama alanına geçmesidir. Bu nedenle bir üretim gücü olarak bilimin rolü günden güne büyümektedir. Bilimin bir üretim gücü olarak rolünün günden güne büyümesinin ilk önemli sonucu hemen belirtelim ki, endüstriyel ve tarımsal üretim faaliyetlerinin bütünü içinde kafa gücünün giderek gelişen bir yer almasıolmuştur. Sanayi toplumlarında mühendislerin bütün işçilere oranı çeşitli sanayi kollarına göre yüzde 10'la yüzde 35 arasında değişen bir değere yükselmiştir. Yüksek seviyede ihtisaslaşmış insangücüne olan ihtiyaç her geçen gün biraz daha artmaktadır. Halk yığınları içinde gizli kalmış yetenekleri harekete geçirerek yüksek öğrenime yöneltmenin asıl nedeni kalkınmış ve kalkınmakta olan ülkelerde yüksek seviyede ihtisaslaşmış insangücüne duyulan ihtiyaçtır.

Türkiye'de genel orta öğretim kurumlarının ödevi yıllar boyunca öğrencilere, klâsik üniversiter öğrenime hazırlayan ve pratik hiçbir değeri bulunmayan bilgileri kazandırmak olmuştur. Yüksek öğrenime geçiş imtiyazı lise ve kolejlerin tekelinde bırakılmıştır. Geleneksel Avrupa ortaöğretim sistemini benimseyen Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi, daha düne kadar öğrencilerin, lisede okutulan derslerle ancak yüksek öğrenime hazırlanabilecekleri görüşüne bağlı kalmıştır. Bu tutum, hemen belirtelim ki, eğitimde kişilere fırsat eşitliği sağlanmasını olanaksız bir duruma getirmiş, sosyal tabakaların farklılaşmasını hızlandırmış ve sosyal sınıflar arasındaki uçurumun derinleşmesine yol açmıştır. Türkiye'de ortaöğretim kademelerinin kuruluşu farklı değerlere sahip dikey okul kuruluş sistemine girmektedir. Özellikle ortaöğretimin ikinci kademesinde, okulların biribirinden aşılması mümkün olmayan kalın duvarlar ve katı sınırlarla ayrılmış olması, birinden diğerine geçiş olanağının bulunmayışı ve asıl önemlisi bazı okulların önünün yüksek öğretime kapalı tutulması görüşlerimizi doğrulamaktadır.

8. Milli Eğitim Şûrasının incelemesine sunulan raporda da belirtildiği gibi, bugünkü ortaöğretim sistemi, geleneğe bağlı biçimiyle, gelişmekte olan Türk toplumunun ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Çünkü genel hizmetler, tarım ve sanayi kesimlerinde ihtiyaç duyulan insangücü geniş ölçüde ihtisaslaşmıştır ve yatay geniş kanalları bulunmayan bugünkü dikey okul kuruluş sisteminin bu yeni duruma cevap vermesi de mümkün değildir.

Ortaöğretimin ikinci kademesinde gençler çoğunlukla liseye yönelmektedirler. Bunun en önemli nedeni, daha önce de belirtmiş olduğum gibi, yüksek öğrenime geçme imtiyazının lisenin tekelinde bulunmasıdır.

Yüksek öğretim kurumları akademik lisenin uzantısı haline gelmişler ve tiplum içinde sosyal farklılaşmayı hızlandıran ve ekonomik olanakların dağıtımı düzenleyen birer dükalık olmuşlardır. Bugüne değin üniversiter öğrenim yapma hakkının, sosyal ve ekonomik zorlamalarla meslek okullarına yönelen öğrencilere verilmemiş olmasını büyük bir adaletsizlik saymaktayız. Biz, meslekî ve akademik çeşitli ortaöğretim programlarının bitiren bütün öğrencilere, kendi öğrenim dallarına göre Millî Eğitim Bakanlığı ile Üniversitelerin ortaklaşa düzenleyecekleri bir olgunluk sınavından sonra yüksek öğrenime geçmek için aday olma hakkının verilmesini istemekteyiz. Bunun çeşitli faydaları vardır. Bir defa yüksek öğrenime geçişte yığılmaları önler ve son yıllarda devamlı bir düşme gösteren üniversite öğrenim standartlarının yükselmesini sağlar. Yüksek öğretim kurumlarında, özellikle ara sınıflarda öğrenciler fire vermektedirler. Bunu önlemenin yolu, yüksek öğrenime geçişte aday olma hakkının öğrencilere verilmesini böyle bir olgunluk sınavında başarı göstermek şartına bağlamaktır. Bu arada olgunluk sınavının adalet anlayışına ve fırsat eşitliği ilkesine aykırı hiçbir yanı bulunmadığını da belirtmek isteriz.

Bu anlayış içinde yeni ortaöğretim sisteminin başarıya ulaşması, Devlet yüksek öğretim kurumlarında yapılacak köklü reformlara bağlıdır. Bugün yüksek öğretimin gaye bakımından meslekîlere yöneltilmesi gerekmektedir. Çünkü bilimsel gelişmenin bugünkü durumu, bilimsel araştırmaların yüksek öğretim kademesinde öğretim ve meslekî formasyon kazandırmak faaliyetlerinden ayrı bir iş olarak ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bundan hiçbir zaman yüksek öğretim kurumlarında bilimsel araştırmalar yapılmayacağı ya da öğretim üyelerinin bilimsel araştırmalara katılmıyacakları anlamı çıkarılmamalıdır. Yüksek öğretim kademesinde her program, bitiren kimseye ekonomik ve sosyal yaşamın bir kesiminde iş görecek bir nitelik kazandırmalıdır. Her yıl yüksek öğretimin çeşitli kollarına aday olacak öğrenci sayısı, memleket ekonomisinin yüksek ihtisas elemanlarına olan ihtiyaçlarına göre tespit edilmelidir. Bu nedenle ortaöğretim kuruluş sistemi değiştirilip yüksek öğretime geçiş düzenlenirken uzun vâdeli bir eğitimi plânlaması da yapılmalıdır.

Sizleri saygı ile selâmlarım.

İNCELEMELER • İNCELEMELER • İNCELEMELER • İNCELEMELER • İNCELEMELER

TEKNİSYEN Eğitimi ve yetiştirilmesi

Yusuf ÖNERTOY

Teknolojik ilerleme ve değişmeler bilim adamları, mühendisler, teknisyenler ve becerili işçilerin takım halinde çalışmaları ile gerçekleşebilmektedir. Ekonomik ve endüstriyel kalkınmanın ve gelişmekte olmanın içinde olan ülkemizde mühendise duyulan gereklilik yanında, belki de daha şiddetli ve daha gerçekçi olan ihtiyacımız teknik olarak yeterlilik yardımcı personele ve gerçekten becerili işçiye olan ihtiyacımızdır. Teknik olarak yeterlikli bu yardımcı personel, tanımlamalarda da belirtildiği gibi teknisyen olarak nitelenmektedir. Ekonomik kalkınma ve teknolojik gelişmeyi gerçekleştirmede görevli olan teknik personel grubunun gücü bakımından belki en çok aranan kişisi teknisyendir. Teknisyen olarak tanımlanan yardımcı teknik personelin yetiştirilmesinin yolu ise normal okul disiplinidir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin hemen tamamında teknisyen eğitimi ve öğretim okul içinden geçmektedir. Ülkemizde de teknisyen eğitim ve öğretimine tam zamanında ve fazla gecikmeden başlandığını belirtmek yerinde olur.

Teknisyen, mühendis ve mimarın görüşlerini yapacak ya da onların yerine geçecek değildir. Fakat onları kendi seviyelerine uygun olmayan işlerden serbest bırakacaktır. Teknisyen teknolojik ve endüstriyel gelişmemizin ortaya çıkardığı görevlere göre yetiştirilecek, mühendise yardım sağlayacak, araştırma ve test işlerine katılacak; becerisiz, yarı becerili ve becerili personele iş ve üretim üzerinde direktifler verecek, onları yönetecek; kendisini ve düşüncelerini teknisyen arkadaşlarına ve kendinden yüksek ya da alt seviyede olanlara ifade edip anlatabilecektir.

Eğitim programları sağlam bir gerekçeye dayanmalıdır. Bu gerekçe açık ve belirli olarak o programların felsefesini teşkil eder. Bu felsefe zamanında ihtiyaçlarına dayanırsa çağdaş ve gerçekçi olur. Ülkemizde teknisyen eğitimine duyulan gereklilik Bakanlığımız ilgili dairelerinin yürüttüğü ve sonuçlandırdığı geniş araştırmalar yolu ile belirtilmiştir. Öte yandan yukarıda da belirttiğimiz gibi ülkemizin kalkınma ve gelişme çabası içinde olması, yardımcı teknik personele olan ihtiyacın ne derece baskılı olduğu bir araştırmayı dahi gerektirmeyecek kadar fiziksel bir görünüşe sahiptir. Gelişmiş ve gelişmekte olan diğer ülkelerin tecrübelerinden yararlanmak ayrıca akıllı bir davranış olur. Bu ülkeler teknolojik gelişmenin ve endüstriyel üretimin en önemli kişilerinin teknisyen olduğu tecrübesini kazanmışlar ve bu nitelikte teknik personel eğitiminin yollarını araştırmışlar ve çok farklı olmayan bir anlayış ve öğretim programları etrafında toplanmışlardır. Teknoloji için coğrafi ve politik sınır tanımayan bir dünyada diğer ülkelerin tecrübeleri de, gerek teknisyene olan ihtiyaç ve gerekse teknisyen okullarımızın felsefesinin ve öğretim programlarının biçimlendirilmesinde yararlı kaynaklar olmuştur.

Yukarıda belirttiğimiz ihtiyaca ve tecrübelere dayalı olarak Türk Eğitim sistemi içinde yerini almasında bütün ilgili yanların birleştiği teknisyen okullarımızın programlarının hazırlanmasında aşağıdaki genel düşünceler ve ilkeleri dikkate alınmıştır.

(1) Bilimsel metotlar, teknoloji, ekonomik ve toplumsal gelişmenin temelini meydana getirdiğinden mümkün olduğu kadar fazla vatandaş yüksek bir genel eğitim düzeyine sahip olmalıdır. Teknisyenlerin bu anlayışın dışında tutulması düşünülemez. Orta öğretimin, toplumun ihtiyaçlarını karşılamağa yardım etmesi bir gereklilik olduğuna göre ,teknisyenler özellikle sağlam bir genel eğitim ihtiyacı içinde olacaklardır.

(2) Meslekî ve Teknik Öğretim tüm eğitim sisteminin bir bölümü olduğuna göre, onun kültürel muhtevası büyük önem kazanmış olur. Mesleki ve Teknik Öğretim gerekli becerileri ve teorik bilgileri kazandırmak suretiyle kişileri belli bir meslek için eğitmekten daha fazlasını sağlamalıdır Genel öğretim ile ilişkin olarak kişiliğin ve kişilerin karekterinin gelişmesini, anlayış ve takdir, iyi vatandaşlık, yargı, kendini ifade edebilme, değişen ortam ve şartlara uyabilme niteliklerini geliştirme imkân ve yollarını sağlamalıdır. Bu bakımdan teknisyenin kültür ve genel eğitim seviyesi ve teknik alandaki uzmanlık eğitimi, onun bulunduğu ortama olan geniş ilgisini sınırlayıcı değil genişletici nitelikte olmalıdır.

(3) Teknisyenin, teknolojinin sürekli gelişmesi karşısında herhangi bir seviyede mesleki uzmanlıktan önce, yeter genişlik ve derinlikte bir genel öğretim tabanına olan ihtiyacı ve bu ihtiyacın sürekliliğini tanımak ve kabul etmek zorunludur.

(4) Meslekî ve Teknik Öğretim programları ve özellikle teknisyen programları, sağlanan eğitimin çağın ve ülkenin gereklerine sürekli olarak uyabilmek amacı ile teknolojinin ve ülkenin hızla değişen ekonomik tabiatını dikkate almak zorundadır. Bu bakımdan teknik öğretim programları sadece temel becerilerin gelişmesini ve ilerlemesini değil, teknisyenlerin yeni iş ve çalışma metotlarına kendilerini hızla uydurabilecek ve ilerlemelerine yardım edebilecek daha fazla temel fen bilgilerini ve aynı zamanda belli esneklik ve genişliği sağlama imkânlarını da amaç almalıdır.

(5) Öğretim programlarında fen bilimleri ve meslekî uzmanlık dersleri arasında uygun bir denge sağlanmalı ve sürdürmelidir.

(6) Meslekî ve Teknik Öğretim programları ve özellikle teknisyen programları gençlerin yeteneklerinin ve potansiyellerinin tam olarak gelişmesini sağlamak üzere daha ileri eğitim ve öğretime devam edebilme imkânlarını verecek biçimde düzenlenmelidir. Meslekî ve Teknik Öğretimin bir alanından bir diğer alanına geçiş mümkün olmalıdır ve Meslekî ve Teknik Öğretim ile genel öğretimin bütün seviyeleri her yetenekli kişiye açık bulundurulmalıdır.

(7) Meslekî ve Teknik Öğretim alanına gelen gençlerin sayısını artırmak ve onları bu yola teşvik etmek için teknik öğretim çekici, verimli, geniş ve gerçek anlamda eğitsel durumda düzenlenmelidir.

Yukarıda belirtilen düşüncelere dayalı olarak teknisyen okullarımızın eğitim ve öğretim porgramlarının hazırlanmasında başlıca amaçlarımız şunlar olmuştur :

(a) Endüstrinin ihtiyacı olan ve aşağıdaki tanımda teknisyen olarak nitelenen teknik elemanı yetiştirmek.

"Teknisyen becerili işçi ile mühendis ya da mimar arasında, tekneloji ve fen bilimleri bilgisi gerektiren meslekerde çalışan kişidir. Teknisyen seviyesindeki işler kontrol ve bakım, ayrıntılı geliştirme plânları, üretim işlerinde mezaret ve ayrıntılı konstrüksiyon işleri olabilir. Mühendis ile işbirliği teknisyenin görevinin temel bölümüdür."

(b) Daha yüksek öğrenime devam etmek isteyenler için, teknisyen öğretimi içinde gereken tedbirler alınmalı ve mezunların önü engelsiz olarak açık olabilmelidir.

(c) Teknisyenler kişi ve vatandaş olarak değerli kılınmalı ve toplum içinde profesyonel bir kişi olarak kabul edilebilmelidir.

Teknisyen okullarımızın eğitim ve öğretim programlarının hazırlanış çalışmaları esnasında, genel olarak bir teknik öğretim programının taşıması gereken şu özelliklere öncelik ve değer verilmiştir.

Bir Teknik Öğretim Programı :

(1) Nicelik ve nitelik yönünden endüstrinin ve ekonominin hali hazır ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılayabilmelidir.

(2) Genel bilgiler ile teknolojik ve meslekî uzmanlık bilgileri arasında denge sağlanmalıdır. Böylece endüstrinin ve ekonominin gelişen ve değişen istekleri ve daha ileri öğrenim yapmak isteyenlerin ihtiyaçlarının karşılanması mümkün olmalıdır.

(3) Gelişen ve değişen teknoloji ve endüstri ihtiyaçlarını karşılayabilmek için esnek ve zamana uygun olmalıdır.

Öte yandan yeni bir meslekî ve teknik öğretim programı çalışmalarına başlarken aşağıdaki kriterlerin incelenip, tartılması ve olumlu sonuçlara ulaşılması gerekir. Bu sorular ve teknisyen okulları sorunumuz ile ilişkin düşüncelerimiz aşağıdadır :

(1) Bu öğretim programı gerekli midir?
— Bunun gerekliliği yukarıdan beri yaptığımız açıklamalarda belirtilmiş ve Devlet Plânlama Dairesi bu okulların kurulmasını öngörmüştür.

(2) Bu gerekliliğin tabiatı ve genişliği nedir?
— Bu sorunun cevabı ancak ve en iyi olarak yapılan endüstri ve toplum araştırma ve sörveyleri ile karşılanabilir. Yapılan araştırmalar teknisyen eğitimine olan ihtiyacın geniş olduğu ve nitelikli teknisyenlerin Türk Endüstrisinin üretimine nitelik ve nicelik yönünden büyük ölçüde yardımcı olacağını göstermiştir.

(3) Bu öğretim programı toplumun ve ülkenin refahı ve zenginliğini artırmaya yardım edecek midir? Edecekse ne derece edecektir?
— Gerçekten yeterlikli olarak yetişebilecek teknisyenler endüstrisel üretimin niteliğini düzeltebilecek ve verimini artırabilecektir. Teknisyenlerin bu katkısının sonucu, toplumun ve ülkenin refahı ve zenginliğini artırmak olarak yorumlanabilir.

(4) Bu programlar mezunlara nasıl bir yarar ve refah sağlıyabilecektir?
— Yaptığımız çalışmalar Türk Endüstri hayatında bu nitelikli kişilerin sürekli olarak arandığını ve sayılarının yetersiz olduğunu göstermektedir. Endüstrimiz bu nitelikle teknisyenlere en iyi ücreti ödemeye hazırdır.

(5) İşveren ve iş alan birlikleri ve diğer ilgili kurum ve örgütler bu programlar üzerinde işbirliği yapma isteği gösteriyorlar mı?
— Bu gibi kurumlar sözlü olarak her zaman işbirliğine hazır olduklarını belirtmelerine rağmen gerçek işbirliği konusunda gerekli zaman ve imkân bulamamaktadırlar. Bu bakımdan istek olmasına rağmen gerçek bir işbirliği kurulamamıştır.

(6) Bu program, bir okul ya da bir başka okul tipinin veya bir başka programın dublikasyonu mudur?
— Bu gibi kurumlar sözlü olarak her zaman işbirdublikasyonu ya da tekrarı değildir.

(7) Bu programın öğrenci bulmak imkânları nasıldır?
— Ülkemizdeki Sanat Enstitülerinin birinci sınıfları bu programların da ortak birinci sınıflarıdır. Ortak sınıfın özellikle fen grubu derslerinden başarılı öğrenciler Teknisyen Okulunun ikinci sınıflarına devam edebileceklerdir. Daha ileri öğrenim için fırsat eşitliği ilkesine gerçekleştirmesi nedeniyle bu programı yeteri kadar yetenekli öğrenci bulacağını ve ülkemiz yüzeyine yayılmış olan Sanat Enstitülerimiz yolu ile potansiyeli olan bütün gençlerimizin bu okula girmek isteyeceklerine inanıyoruz. Böylece orta öğretimin klâsik ikinci devresine yani liselere olan dengesiz akımın azalacağı muhakkaktır. Öte yandan Sanat Enstitülerinin her sınıf ve kademesindeki öğrencilere ve mezunlarına fark imtihanları yolu ile teknisyen okulunu bitirme imkânları verilmiştir. Teknisyen olmak isteyen lise mezunları da giriş imtihanları yolu ile kaabiliyetlerini ispat edebildikleri takdirde 2 yıllık yoğun bir meslekî ve teknik öğrenimden sonra teknisyen olabileceklerdir.

(8) Yeterlikli öğretici bulmak imkân var mıdır?
— Genel kültür, matematik ve fen dersleri öğretmenlerinin programlarda belirtilen muhtevayı yeterlikle öğretebilecek bilgili kişiler olması zorunluluktur. Bu öğreticilerin üniversitelerin ilgili fakültelerinden mezun olmaları gerekmektedir. Bu nitelikte öğretmenlerin Teknisyen Okullarına atanmaları gereklidir. Teknik ve meslekî dersler öğretim üyelerinde öğretmenlik formasyonu yanında mühendislik, yeterlik ve bilgi seviyesi aranmak gereklidir. Bu nitelikle öğreticilerin Yüksek Teknik Öğretmen Okulu mezunu öğretmenler arasından da sağlanabileceği açık bir gerçektir.

(9) Bu programların uygulanabilmesi için öğretim araç ve techizat imkânları yeterli midir?
— Öğretime başlayacak Teknisyen Okulları, teknisyenlik bölümü bakımından araç ve teçhizat imkânları en müsait olan okullar olarak seçilmişlerdir. Bu okullar ülkemizin coğrafi bölgeleri ve bölgedeki endüstri durumu dikkate alınarak tayin edilmişlerdir, bunlardan başka bu okullarımızın teknisyenlik bölümlerini eksiksiz donatmak için Devlet Plânlama Teşkilâtına teklif edilen bir proje yolu ile gerekli tedbirler alınmıştır.

Genel kültür dersleri, matematik ve fen dersleri, meslekî ve teknik dersler olarak üç grupta toplanan programlarımız teknisyen adaylarına :

(a) Aydın bir vatandaş olarak kendi hayatlarını doldurmak için gerekli temel kültürü sağlayacak;

(b) Kendi meslekleriyle ilgili teknolojinin gerektirdiği matematik ve fen dersleri bilgilerini verecek;

(c) Sahip oldukları teknik ve teorik bilgiler ile gerçek uygulama arasında köprü rolü oynayacak beceri kültürünü ve alışkanlıklarını sağlayacaktır.

Bir ülkenin en önemli tabii kaynakları onun insanlarının ve özellikle gençlerinin zekâsıdır. Bu kaynağın, yukarıdan beri yaptığımız açıklamaların esprisi içinde ve programların başarılı olarak uygulanabilmesi halinde ülkemiz için en iyi işlenebileceği ve ekonomik kalkınmamıza en iyi şekilde hizmete hazır biçime geçirilebileceğine kesin olarak inanıyoruz.

Şûra'nın aldığı kararlar

(Baştarafı Sayfa 1'de)

4. Ortaöğretimin görevi öğrencilere, önce kişisel ve toplumsal hayatın gerektirdiği nitelikte ortak bir genel kültür ve vatandaşlık eğitimi kazandırmak, onları ilgi istidat ve kabiliyetlerine göre iş alanlarına, mesleklere veya yüksek öğretime hazırlamaktır.

5. Birinci devre orta öğretim programı bütün ikinci devre orta öğretim programlarının ortak gövdesidir ve bu programlar tek tip ortaokulda uygulanır.

6. İkinci devre orta öğretimin temel görevleri şunlardır :

a) Yüksek öğretime hazırlamak,
b) Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlamak,
c) Hayata ve iş alanlarına hazırlamak.

Bu görevler öğrencilerin yönelme istekleri ve kabiliyetleri de gözönünde bulundurularak toplum ihtiyaçlarına göre ağırlık ve yoğunluk kazanır.

7. İkinci devre orta öğretim kurumlarında şu programlar uygulanır :

a) Yüksek öğretime hazırlayan programlar,
b) Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar,
c) Hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlar.

Öğrencileri bu programlara yöneltebilmek için ikinci yöneltme olarak düzenlenir.

8. İkinci devre orta öğretimde yüksek öğretime her hangi bir sınıfından hayata ve mesleğe hazırlayan herhangi bir programa geçilebileceği gibi hayata ve mesleğe hazırlayan herhangi bir programa da farklı derslerden imtihan verme yoluyla geçilebilir veya dışarıdan bitirme imtihanlarına girilebilir.

9. İkinci devre orta öğretim kurumlarında çeşitli programlar ders geçme ve kredi toplama esasına göre tamamlanır.

10. Şûrada alınan kararların uygulanmasında karşılaşılacak problemlerin çözümü ve aksaklıkların giderilme yollarının gösterilmesi için bir Danışma Kurulu kurulur.

TÜTÖS — Aylık Meslek Gazetesi. TÜRKİYE TEKNİK ÖĞRETMENLER SENDİKASI adına Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : **M. Emin ZORKUN**, Teknik Yönetmen : **İnan GÖKSEL** Adres : TÜTÖS Gazetesi P. K. 199 — ANKARA — İdare yeri : Menekşe Sokak No. 6/3 Yenişehir - Ankara. Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez. Ticarî ilân ve reklâmlar pazarlığa tâbidir. Gazetenin adı anılmadan yazılar yayınlanmaz. Abone: Yıllık 6, altı aylık: 3 liradır. **Dizgi ve tertip:** TÖYKO matbaası Tel: 10 41 68 ANKARA — **Baskı : Kısmet Matbaası**